

Tähtvere Elu

Ilmatsalu taaskasutuslaadal kaardistati kogukonna vajadusi ja ideid

13. septembril toimus Ilmatsalus Tähtvere piirkonna taaskasutuslaad, kus osales ka Ilmatsalu noortekeskus. Türgiteemalise kohvikuga ja viktoriiniga oli kohal noortekeskuse Euroopa solidaarsuskorpuse vabatahtlik Türgist, mängude ja taaskasutusletiga noorsootöötajad ja ideekorjega värskelt tööd alustanud kogukonnaspetsialist Ülle Ottokar.

Päeva jooksul vesteldi sügavamalt kogukonnatöö teemadel ligi 15 inimesega, kes jagasid avatult enda mõtteid ja andsid sisendit kogukonnatöö arendamiseks. Kõige rohkem toodi välja, et piirkonna juba olemasolevad tegevused ja traditsioonid võiksid jätkuda, kuid lisaks oodatakse ettevõtmisi, mis liidaksid inimesi ning looksid suhtlemisvõimalusi. Oluliseks peeti nii eakatele kui ka noortele suunatud tegevusi ja sooviti, et oleks rohkem õue- ja spordisündmusi. Eraldi rõhutati, et oluline on jagada selget ja regulaarset infot nii sotsiaalmeedias kui ka kohalikes kanalites.

Probleemidena mainiti toidupoe ja pakiautomaadi puudumist ning ebapiisavat õhtust bussiliiklust, mis raskendab osalemist linnas toimuvatel üritustel ja trennides.

Piirkonna elanikud on aktiivsed ja kaasamõtlevad ning kogukonnaspetsialisti rolli nähakse inimeste ühendaja, info vahendaja ja tegevuste koordineerijana.

Vaata ka lk 2 ja 3

Uus kogukonnaspetsialist Ülle Ottokar uurib kohalike inimeste arvamusi ja soove. Foto: Helene Toomeoks

Rahinge külla kavandatakse üksikelamuid

Linnavalitsus võttis vastu ja suunas avalikule väljapanekule Rahinge küla, Sahkari maaüksuse detailplaneeringu, millega kavandatakse planeeringualale kümme üksikelamumaa krunti.

Kruntidele on lubatud ehitada põhihoone ja kaks abihoonet.

Lisaks moodustatakse transpordimaa krunt avaliku juurdepääsu tagamiseks, tootmismaa krunt puurkaevu ja üldmaa krunt piirkonna teenindamiseks.

Planeeringu avalik väljapanek toimus 15.–29. septembril. Rohkem infot: [Planeerimine | Tartu linn](#)

Uue hooaja plaanid Ilmatsalu noortekeskuses ja kogukonnatöös

4. septembril alustas Tartu Noorsootöö Keskuse struktuuri loodud Ilmatsalu kogukonnaspetsialisti töökohal Ülle Ottokar.

Käesolev aasta on üleminekuage, sest varem alustatud projektid on lõppemas ja uus süsteem käivitamisel. Muutused võivad tekitada küsimusi ja segadust, kuid eesmärgiks on olla avatud ja leida lahendusi, mis toetavad kogukonna arengut ning jätkata olemasolevate tegevustega, kui leidub panustajaid.

Kogukonnaspetsialisti ülesanne on toetada kogukonna algatusi ja koostööd. Ta aitab korraldada ringitegevusi, kohtumisi ja sündmusi kõikidele vanusegruppidele ning pakub ideede elluviimisel abi nii nõu, jõu, ruumide kui ka võimalusel eelarveliste vahenditega. Kui inimestel on soov midagi koos korraldada, julgustab Ülle kindlasti endaga ühendust võtma. Samuti võtab ta initsiatiivi, et kohtuda ja planeerida koostööd.

Laadal osales ka noortekeskuse vabatahtlik Türgist, kes jääb noortekeskusesse tegutsema oktoobri lõpuni. Foto: Helene Toomeoks

Kogukonnaspetsialist on Ilmatsalu noortekeskuse 1. korrusel asuvas kontoris esmaspäevast kolmapäevani kell 13–17.30, muul ajal kokkuleppel.

Info tulevaste sündmuste ja tegevuste kohta on leitav igakuiselt Tähtvere Elu paberlehes, Instagramis @ilmatsalu-noortekeskus ja Facebooki grupis Tähtvere külad ja alevikud.

Ilmatsalu noortekeskus jätkab sel hooajal aga juba tuttavate tegevustega, kuid muutunud on avamisajad. Järve tee 8 teisel korrusel asuv noortekeskus on alates septembrist avatud esmaspäevast neljapäevani kell 13–19, reedeti 13–20.30 ja laupäeviti 12.30–17.

Ilmatsalu noortekeskus pakub mitmekesiseid ja arendavaid tegevusi, kus noored saavad suhelda eakaaslastega, mängida lauamänge, lauatennist, õhuhokit, WildEsti ja Xbox'i ning kasutada meisterdamise ja käsitöö vahendeid. Kõik tegevused on noortele tasuta ja avatud osalusega.

Rohkem infot noortekeskuse kohta helene.toomeoks@tartu.ee.

Ilmatsalu noortekeskus

Ilmatsalu noortekeskus

1) Kuulutab välja nimekonkursi Ilmatsalu noortekeskuse majale uue nime leidmiseks. Hoones asuvad noortekeskus ja kogukonna tegevusteks mõeldud ruumid. Otsime suupärast ja sobivat nime kogu majale, mis peeldaks maja olemust.

Ettepanekuid ootame 1.–10. oktoobrini aadressile ulle.ottokar@tartu.ee või Ilmatsalu noortekeskuse töötajate kätte paber kandjal. Esitada: maja uus nimi, ettepaneku autori nimi ja kontakt. Võidunime autorit ja kaht muheda nime pakkujat ootavad auhinnad. Tulemused teeme teatavaks 20. oktoobril Ilmatsalu noortekeskuse Instagrami lehel.

2) Kutsub kohalikke inimesi üles tutvustama ennast ja oma tegevusi kogukonna kolmapäevade ja kohtumiste raames.

Ilmatsalu noortekeskuses jätkub kogukonna kolmapäevade kohtumiste sari, mida soovime laiendada ka muule ajale. Selle jaoks otsime piirkonnast aktiivseid ja põnevaid inimesi, kes sooviksid ennast ja/või oma tegevusi tutvustada. Teretulnud on nii varasemad osalejad kui ka uued tulijad. Anna endast märku kogukonnaspetsialistile!

3) Otsib uut juhendajat vahvale käsitööringile, mis toimub kolmapäeviti kell 18–20 Ilmatsalu noortekeskuse käsitöötoas (Järve tee 8, Ilmatsalu). Kui oled mõelnud proovida käsitööringi juhendamist, võta täpsema info saamiseks ühendust kogukonnaspetsialistiga.

Kontakt: Ülle Ottokar, Ilmatsalu kogukonnaspetsialist, ulle.ottokar@tartu.ee, tel 5805 5347

Oktoobrikuul Ilmatsalu noortekeskuses ja raamatukogus

Kuupäev	Aeg	Koht	Sündmus
7. okt	14.00–15.00	Ilmatsalu raamatukogu , Kooli tee 5, Ilmatsalu alevik	Halloweeni-teemaline meisterdamine Ilmatsalu raamatukogus. Töötuba korraldavad Ilmatsalu raamatukogu ja Ilmatsalu noortekeskus. Oodatud on kõik huvilised. Osalemine tasuta.
7. okt	18.00–20.00	Ilmatsalu noortekeskus , Järve tee 8, Ilmatsalu	Lastevanemate õhtu Ilmatsalu noortekeskuses. Võimalus tutvuda nii noorsootöötajate ja noortekeskuse võimalustega kui ka kogukonnaspetsialisti ja majas toimuvate teiste tegevustega. Oodatud on kõik huvilised. Osalemine tasuta.
14. okt	19.00–21.00	Ilmatsalu noortekeskuse majas, käsitöötoas (I korrusel), Järve tee 8, Ilmatsalu	Paranduskelder: Intelligentse lammutamise töötuba. Sobib vanusele 7–99. Osalemine on ette registreerimisega, kohti on kaheksale inimesele. Osalemistasu 10 eurot. Registreerimine ja info: ulle.ottokar@tartu.ee või 5805 5347
15. okt	15.00–16.30	Ilmatsalu noortekeskuse kaminasaalis (II korrusel), Järve tee 8, Ilmatsalu	Kuidas noored saavad Euroopas tasuta reisida? Ilmatsalu noortekeskuse välisvabatahtlik Burak jagab nippe ja oma kogemusi. Osalemine tasuta.
21. okt	15.00	Ilmatsalu raamatukogus Kooli tee 5, Ilmatsalu alevik	Helkurrosettide meisterdamise töötuba. Korraldavad Ilmatsalu raamatukogu ja Ilmatsalu noortekeskus, töötuba toimub täiskasvanud õppija nädala raames. Oodatud on kõik huvilised. Osalemine tasuta.
Korduvad sündmused			
Igal kolmapäeval	15.00–16.30	Ilmatsalu noortekeskuse kaminasaalis (II korrusel), Järve tee 8, Ilmatsalu	Kogukonna kolmapäev on mõeldud selleks, et olla koos ja teha koos. Igal nädalal ootavad ees mitmekülgsed tegevused, kohtumised põnevate kogukonnaliikmetega või külastused, mis tutvustavad piirkonna võimalusi. Osalemine on tasuta ja etteregistreerimine ei ole vajalik. Kogukonna kolmapäevale on oodatud kõik huvilised olenemata vanusest!
Igal reedel	15.00–17.00 ja 18.00–20.00	Ilmatsalu noortekeskuse kaminasaalis (II korrusel), Järve tee 8, Ilmatsalu	Rollimängu reedeti. Mängime Dungeons & Dragonsit, mille raames loome oma tegelasi, seikleme fantaasiamaailmades ja lahendame põnevaid ülesandeid, samal ajal nautides üksteise seltskonda ja toimetades läbi müstiliste maailmade. Osalemine on tasuta ja etteregistreerimine ei ole vajalik. Ootame mängima 7–10 aastaseid huvilisi kell 15–17 ja 11–111 aasta vanuseid kell 18–20.
Igal esmaspäeval alates 6. oktoobrist	18.00–20.00	Ilmatsalu noortekeskuse käsitöötoas (I korrusel), Järve tee 8, Ilmatsalu	Õblemisring. Juhendaja Merike Hirsnik. Info ja kontakt: merikehirsnik@gmail.com . Oodatud on nii regulaarsed käijad kui ühekordse osalemise sooviga õblemise huvilised. Osalemine tasuta.
Igal kolmapäeval	18.00–20.00	Ilmatsalu noortekeskuse käsitöötoas (I korrusel), Järve tee 8, Ilmatsalu	Käsitööring. Juhendaja Lilia Tarkonen, info ja kontakt: 507 0976. Osalemine tasuta.

Tutvu kaasava eelarve ideedega

Sel kevadel esitasid tartlased kaasavas eelarvesse 75 ideed, millest jõudis lõpphääletusele 24 ideed. Rahvahääletus kaasava eelarve ideede valimiseks toimub 2.–8. oktoobril 2025. Hääletada saab elektrooniliselt Tartu kodulehel või raekoja infokeskuses.

Hääletada saavad Tartu linna registreeritud elanikud alates 14. eluaastast. Lisaks saavad hääletada kõik 14–26-aastased noored, kes õpivad Tartu linnas üldhariduskoolis, kutseõppeasutuses, rakenduskõrgkoolis või ülikoolis. Igakuks saab hääletada kuni kolme endale meelepärase idee poolt.

Kaasava eelarve kogusumma on 200 000 eurot, millega viiakse ellu kaks ideed.

1. Anne kanali vettehüpetorn – uus maamärk Tartus

Idee: Gustav, Marta ja Egert Ivask

Tartus puudub igasugune võimalus vettehüpete harrastamiseks. Ujumine ja vettehüpped on mitmekülgne spordiala, mis arendab nii kehalisi oskusi kui pakub ka rõõmu ja põnevust. Erineva kõrgusega platvormid annaksid võimaluse kõigile – alates väikestest lastest ja algajatest kuni kogenumate harrastajateni. Hoolikalt läbimõeldud arhitektuur ja efektne valgustus võiksid muuta Anne kanalile rajatava vettehüppetorni ka Tartu uueks maamärgiks.

2. Antoniuse õu – alati kõigile avatud!

Idee: Külli Hansen

Soovime uuendada Tartu vanalinnas asuvat Antoniuse õue, et pakkuda linnlastele ja külalistele mitmekülgsemaid vaba aja veetmise võimalusi. Ehitame sinna avarama lava, suurendame katusealust pinda ja loome hubase, moodulitega kergesti ümber kujundatava keskkonna. Toome õuealale taaskasutus- ja disainiturge ning arendame loovat ala lastele. Uuendatud Antoniuse õu pakub kultuurikorraldajatele paremaid tingimusi. Korraldada saab nii kontserte, teatrietendusi, lasteüritusi, ajutisi näitusi ja palju muud.

3. Bussiootepaviljonid silmapaistvaks

Idee: MTÜ Eesti Ornitoloogiaühing

Tartu bussiootepaviljonid on suuresti läbipaistvast klaasist, mis teeb nad ilmetuteks ja lindudele ohtlikeks. Klaasseinad on võimalik katta dekoratiivkile või maalingutega, mis lisaks elurikkuse hoidmisele rikastaks linnaruumi ilmet. Paviljonide disainis võiks peegelduda kas kohalik loodus, rahvariie- te mustrid või muu Tartu identiteediga seotud motiiv. Lõpliku kujunduse võiks valida avaliku konkursi käigus. Projekti raames sooviksime anda uue ilme 75 bussipeatusele.

4. Foorid nutikamaks ja inimsõbralikumaks

Idee: Ilmar Peeter Part

Tartus on u 40 fooriga ristmikku, kus fooritsükliid on optimeeritud eelkõige autoliikluse sujuvust silmas pidades. Paljud foorid töötavad päev läbi kindla tsükliga, et anda autoliiklusele teatud suundades pikalt rohelist lainet. Jalakäijatel on tihti pikad ooteajad ja liiga lühike aeg, et teed ületada. Oluks korda saab parandada väikeste ja nutikate muudatustega: jalakäijate foorid nõudepõhiseks väljaspool tiptunde; lühemad fooritsükliid; ühe tsükliga üle tee ehk rohelised lained jalakäijatele; piisav aeg tee ületamiseks; nutikamad foorid, mis tunnevad ära ka jalgratturid.

5. Haage järve ujumiskohta riietuskabiin ja ujumissild

Idee: H. Narusk

Haage järve ääres käib ilusate ilmadega ujumas, päevitamas ja vaba aega veetmas palju inimesi. Ujumiskoha läheduses on asfaltkattega parkla, kergliiklustee ja veeohutusstend, kuid puudub riie vahetamise kabiin ja vette minekut hõlbustav ujumissild. Kasutuses olev rand asub eramaal, kuid riietuskabiini on võimalik paigaldada parkla servas oleva pakendikonteineri asemele või paisu kõrval olevale linna maale. Ujumissilla ankurdamiseks tuleks eramaa omanikuga kokkulepe saavutada.

6. Ihaste mänguväljaku uuendamine

Idee: Merilin Mõttus

Ihaste linnaosas aadressil Pallase puistee 43 asub mänguväljak, mis on aegunud ja vajab uuendamist. Tartus

on viimastel aastatel ehitatud mitmeid toredaid mänguväljakuid, kust saab eeskujuga võtta, et ka Ihaste lastel oleks tore ja kutsuv mängukeskkond.

7. Juugendaed korda!

Idee: Vaike Hint ja MTÜ Tartu Saksa Kultuuri Instituut

Kesk-Euroopaga võrreldes on meil Tartus vähe vanu ajaloolisi hooneid ja miljööväärtuslikke aedu, vähe parki- kunsti. Rudolf Engelhardti loodud väerika juugendvilla ümber soovib suur hulk fänne luua kauni miljöösse sobituvat lava koos pinkide ja muuga, mis funktsioonilt ja stiililt ennesõja- aegset Vanemuise suveaeda meenutab ning mida paljud kultuurinautijad igatsevad.

8. Kogupere kiikpingid Supilinna tiigi äärde

Idee: Angela Kolsar

Hiljuti korrastatud Supilinna tiigi äärde võiks paigaldada rohkem pinke, kus saab terve perega istuda, loodust ja ümbritsevat vaadet nautida. Emajõe ääres tehakse palju sporti ja käiakse jalutamas, seega oleks väga hea vahepeal tiigi ääres pinkidel jalgu puhata. Juba praegu on tiigi kõrval Emajõe-äärsel al- leel mõned kiikpingid, kuid neid võiks olla rohkem ja erineva disainiga – nii kiikuvaid kui ka tavalisi.

9. Liikuma kutsuvad Jogentaga kool ja Anne noortekeskus

Idee: Tartu Noorsootöö Keskus, Tartu Jogentaga Kool

Anne noortekeskuse ja Tartu Jogentaga kooli vahelisele alale võiks rajada kaasagse ja mitmekesise liikumisa- la, mis toetab noorte ja kogukonna aktiivset eluviisi. Praegu on kooli ja noortekeskuse hoovid alakasutatud ning olemasolev infrastruktuur on aja- le jalgu jäänud. Soovime liita hoovid üheks tervikuks, rajada korvpalli- ja võrkpalliplatsid, lisada mugavad istumiskohad. Loome atraktiivse keskkonna, kus noored saavad sportida ja sõpradega aega veeta.

10. Madalseiklusrajad Ihastesse ja Ülejõe

Idee: Ave, Andres

Rajame Tartu linna kaks madalseik-

a ja tee oma valik 2.–8. oktoobril

lusrada – Ihastesse ja Ülejõe parki. Madalseiklusrajad pakuvad turvalist ja tasuta ajaveetmisvõimalust eri vanuses inimestele. Need loovad liikumismisrõõmu ja annavad võimaluse end mänguliselt proovile panna.

Asukohad: Ihaste, Hipodroomi 15 ja Ülejõe park.

11. Madalseiklusrajad Karlovasse

Idee: Raido Rebane

Eesmärk on luua Karlovasse terviklik, kõiki vanusegruppe kaasav ja turvaline liikumiskeskond, mis toetab aktiivset, tervislikku ja kogukondlikku eluviisi. Selleks rajame Salme 1a ja Lina 2 kooli õuealale madalseiklusrajad, mis täiustavad olemasolevaid palliväljakuid ja jõulinnakuid ning seovad need ühtseks tervikuks. Projekt mitmekesistab Karlova linnaosa inimeste liikumisvõimalusi ning aitab kujundada aktiivset ja kogukondlikku elustiili.

12. Mänguväljak Lillemäele

Idee: Karl Mattias Laiuste

Lillemäele võiks rajada põneva ja mitmekülgse mänguväljaku erinevas vanuses lastele. Mänguväljaku rajamisel tuleb pöörata tähelepanu loodussõbralikkusele: kasutada võimalikult palju naturaalseid materjale ja olemasolevaid looduslikke elemente. Alal on erinevat kõrg- ja madalhaljastust, mida saab mänguala tegemisel ära kasutada. Rohealale rajatav mänguväljak pakub lastele ja peredele mõnusat ajaveetmisvõimalust looduse keskel.

13. Ohvitseride pargi uus elu – ronimismets, mänguväljak ja kogukonnamuuseum

Idee: Jekaterina Balicka

Ülejõe linnaosas asuv Ohvitseride park on looduskaunis roheala Jaama, Roosi ja Puiestee tänaval asuvate hoonete vahel. Ohvitseride pargi keskossa, olemasoleva raja ja loodusliku nõlva lähedale soovime rajada ronimismetsa – mänguala, kus saab turnida ronimisvõrkudel, harjutada tasakaalu puutüvedel, puhata suurtes võrkkiekes, lõbutseda trosslaskumisel või kiikuda külakiigel. Seal saaks korraldada Ülejõe kohvikupäevi, spordiüritusi, piknikke, perepäevi, festivale ja kontserte.

Kaarsilla näitusel saab kaasava eelarve ideedega põhjalikumalt tutvuda.
Foto: Maria Johanna Poell

14. Piknikualad mänguväljakute juurde

Idee: Kaspar Kirss

Mitme väikelapse isana on olnud soov lastega õues piknikku pidada, aga ei ole leidnud kohta. Parkidesse, eriti mänguväljakute lähedusse, võiks paigaldada lihtsad piknikulauad koos istumiskohtadega. Lisaks lihtsatele piknikulauadele võiks mõnes suuremas pargis kaaluda ka grillimisvõimaluse loomist. Piknikualad võiksid asuda Veeriku pargi, Sõbra, Forseliuse, Toomemäe, Tähtvere spordipargi, Ihaste, Annelinna, Annekese, Jalaka ja Vaksali pargi mänguväljaku juures.

15. Pingid Ilmatsalu kergliiklusteel – puhkehetk meile kõigile

Idee: Riina Guttunen

Kas oled kõndinud, jooksnud või rattaga sõitnud Ändi tee ja Ilmatsalu ringi vahelisel kergliiklusteel? See ligi 5,5 km pikkune looklev ja looduskaunis lõik on rohkem kui lihtsalt ühendus kahe punkti vahel – seda rada kasutatakse tööle ja kooli liikumiseks, sportimiseks ja jalutamiseks, sõpradega ja perega ajaveetmiseks. Ettepanek on lisada sellele rajale rohkem istumiskohti.

16. Põllu tänava spordiväljaku kaasajastamine

Idee: Kaili K, Tartu Rakenduslik Kolledž

Põllu tänaval asuv VOCO spordiväljak on ajale jalgu jäänud ja vajab hädasti

kaasajastamist. Väljakut kasutavad VOCO õpilased liikumistundideks ning mitmed jalgpalliklubid treeninguteks ja võistlusteks, samuti käivad seal sporti tegemas paljud pered. Soovime täiendada väljakut kaasaegsete väljõusaali vahenditega ja luua turvalise kattega mänguala ka pere pisematele.

17. Raadi tervisespordi- ja jõulinnak

Idee: Edgar Leht

Raadile on viimaste aastate jooksul tekkinud mõnus ja mitmekülgne spordilinnak, mis pakub linlastele erinevaid sportlikke vaba aja veetmise võimalusi. Holm jalgpallipargis asub ka kõikidele huvilistele avatud tänavakorvpalliväljak ning nelja väljaku Raadi padel. Kohalik kogukond on kompleksi väga hästi omaks võtnud. Selleks, et pakkuda seal veelgi mitmekülgsemaid sportimisvõimalusi, soovime sinna rajada ka tervisespordi- ja jõulinnaku, mis on mõeldud igas vanuses ja füüsilises vormis inimestele.

18. Rattarajad ühesuunalistele tänavatele

Idee: Madli-Johanna Maidla

Anname ratturitele võimaluse sõita ühesuunalistel tänavatel mõlemas suunas, mis on rattalinnades levinud praktika. Ettepanek on luua lihtsate ja kiirete vahenditega (nt liiklusemärgid, teekattemärgistus, pollarid) autoliiklusest eraldatud rattarajad tänavatele, kus praegune olukord ja tänava laius

seda ümberehituseta lubab. Vähendades sõidukiirust, kitsendades laiemaid sõiduradu ja paiguti vähendades tänaval parkimist, tekib paljudel tänavatel piisav ruum rattaradade jaoks.

19. Rohkem ilu ja rohelust Kvissentali

Idee: Kvissentali Elu MTÜ

Istutame Kvissentali uusi põõsaid, ilutaimi ja lilli, et muuta linnaosa rohelisemaks, elurikkamaks ja veelgi kaunimaks. Valime taimed, mis nõuavad vähe hoolt, kuid on mitmekesised ja pakuvad silmailu aastaringselt. Lõpliku haljastuslahenduse kavandame koos kogenud maastikuarhitektidega. Oluline osa projektist on ka kogukonna kaasamine – nii taimede valiku kui ka istutamise juures.

20. Rohkem kiirustabloosid – sujuvam, ohutum ja vaiksem autoliiklus

Idee: Ilmar Peeter Part

Pidevad autode kiirendused ja aeglustamised ning piirkiiruse ületamised teevad Tartu linnaliikluse närviliseks ja ohtlikuks. Tänapäeval on võimalik lihtsate ja nutikate vahenditega olukorda oluliselt parandada. Üks selline vahend on kiirustabloo, mis annab autojuhile märku, kui tema juhitud sõiduki kiirus ületab lubatud ja kutsub

sõbralikult korrale. Kaasava eelarve toel saaks tablood paigaldada üle linna kõikide koolide ja lasteaedade juurde ja vajadusel ka suurematele tänavatele.

21. Ronimissein Tartu linna avalikku ruumi

Idee: Maido Puna

Ettepanek on rajada avalikus kasutuses olev ronimissein, mis loob uue kvaliteetse vaba aja veetmise võimaluse eri vanuses ja võimetega inimestele. Lisaks toob see inimesed rohkem värskes õhus viibima ja kogukondlikult läbi käima ning rikastab ka Tartu linnaruumi. Tartu ronimissein võiks asuda Emajõe-äärsetel puhkealadel, Raadi pargis või Anne kanali juures. Täpne asukoht leitakse koostöös linnavalitsuse ja kogukonnaga.

22. Suur mõisakaar

Idee: Mihkel Langebraun

Suur kaar on olnud ajalooline mõisatee Tartu ümbritsevate mõisate vahel, millest hiljem linna kasvades kujunes tänav. Ajaloolise tee äärde jäävad mitmed Tartu pargid ja tänaseni säilinud mõisate ajaloolised peahooned, mis muudavad Suure mõisakaare põnevaks vaatamisväärsuseks ka linna külastavatele turistidele. Mõisakaare kasutuselevõtuks oleks tarvis tee tähistada vastavate siltidega ja võimalu-

sel kujundada ka mõisakaare kergtee sillutist äärste või muude kujunduselementidega.

23. Toidujagamiskapid igasse linnaossa

Idee: Tartu Toidujagamine

Tartus jääb iga päev üle palju toitu, mis on täiesti söödav, kuid erinevatel põhjustel inimesteni ei jõua ja läheb raisku. Selleks et see kogus oleks väiksem, on Tartu Toidujagamise eestvedamisel rajatud linna toidujagamiskappe, kuhu saab igaüks tarbimiskõlblikku toitu tuua ning kust saavad seda ka võtta kõik, kel selleks soov või vajadus. Teeme ettepaneku rajada toidujagamiskapid ka linnaosadesse, kus neid veel pole ning uuendada olemasolevaid kappe.

24. Võrkiikede lebolad

Idee: Marju Juhkam

Idee on luua Eestis veel uudsed värskes õhus ajaveetmise kohad – erinevatesse linnaosadesse paigutatud võrkiikede lebolad. Igaüks saab valida endale sobiva koha, olla üks või sotsialiseeruda. Emajõgi on asukohtade valikul selgrooks, kuna just jõe ääres saavad kokku rohe- ja sinialade positiivsed mõjud inimese tervisele. Sobivad asukohad leitakse Supilinnast, kesklinnast ja Annelinnast.

Pangakaarti saab kasutada isikustatud bussikaardina

Foto: Joonas Sisask

Tartus saab nüüd Isikustatud pangakaarti kasutada bussikaardina.

Seni on pangakaardiga saanud osta vaid soodustuseta tunnipileteid, nüüdsest lisandub võimalus isikustatud pangakaardile osta ka perioodipileteid ning soodusgrupi olemasolul tuvastist soodushinnaga tunnipileteid.

„Ühistranspordi kasutajate hulga suurendamise üheks oluliseks eelduseks on mugav võimalus piletit soetada ning seda kasutada. Uuenduslik võimalus pangakaarti linnaliinibussides perioodipiletina kasutada rõõmustab kindlasti paljusid tänaseid ja tulevaseid bussisõitjaid. See annab näiteks ka võimaluse kasutada mobiiltelefonis olevat virtuaalset pangakaarti isikustatud bussikaardina“, selgitas Tartu abilinnapea Raimond Tamm.

Pangakaarti saab isikustada ja sellele perioodipileteid osta ainult veebilehel tartu.pilet.ee, logides sisse ID-kaardi, Mobiil-ID või Smart-IDga. Uue kaardi lisamiseks tuleb enda konto alt valida „Lisa uus kaart“. Pangakaardi isikustamine maksab 3 eurot. Pileti ostmiseks tuleb valida piletikandjaks isikustatud

pangakaart ja lisada sellele soovitud perioodipilet. Pangakaardi isikustamisel ja perioodipileti ostmisel saab makset sooritada ainult sama pangakaardiga, mida soovitakse isikustatud pangakaardina kasutada.

Bussis saab enda sõitu registreerida füüsilise või digitaalse pangakaardiga, viibates pangakaarti tuvasti juures või lisades oma pangakaardi Google või Apple Walletisse. Kasutusele jäävad ka praegused bussikaardid. Korraga isikustatud bussikaarti ja pangakaarti kasutada ei saa.

Bussikaardile ostetud perioodipiletid pangakaardile üle ei kandu. Pangakaardile ostetud perioodipilet kandub üle isikustatud bussikaardile pangakaardi eemaldamisel konto küljest.

Rutt Ernits-Sups

Lugeja küsib: millised lilled tuleb sügisel maani tagasi lõigata ja millistel peaksid pealsed talveks alles jääma?

Vastab lillekasvatuse aednik Lembit Kaarna

Lillede maailm on tohutu suur ja võimalusi mitmel moel toimimiseks on väga palju. Võtame siinkohal kõne alla mõned sagedasemad teguviisid.

Ilukõrreliste tagasilõikus jäetakse tavaliselt kevadeks, aega, mil suuremad öökülmad on taandunud. Põhjus peitub selles, et kui pärast kõrte tagasilõikamist jäävad alles torukesti meenutavad tüükad, siis kui sinna sisse satub vihma- või lumesulavesi ja kui see külmub, siis jää paisumine võib ära lõhkuda taime kasvupunga, millest taim kevadel uuesti välja kasvaks. Eriti ohustatud on jämedamate kõrtega ja meil mitte nii väga hästi kohanenud hiina siidpöörised, pamparohud, austraalia hiidhirrs ja mõned teised. Märksa julgemini võib sügisel tagasi lõigata meil hästi kohastunud ja kohalike liikide sorte, näiteks aruhein, helmikas, päideroog jt.

Püsilillede puhul võib eristada kolme peamist rühma: puhkajad ehk need taimed, mille lehed sügisel kuni hilissügisel täielikult koltuvad, kuivavad ja surevad. Teise rühma moodustavad taimed, mida me nimetame talihaljasteks ja kolmas on igihaljad ilutaimed.

Viimase rühmaga on asi lihtne, neid on meil aiataimede hulgas vähe ja neid pole sügisel mõistlik tagasi lõigata. See tegevus jäetakse kevadeks, kui on selgunud ka võimalike talvekahjustuste ulatus, mis tuleb lõikuse käigus likvideerida. Lavendlid, vinav lume-roos, sündermanni drüüas, mitmed sõnajalad, luuderohi jt igihaljad pinnases talvituvad ilutaimed võiksid peale saada talvekatte. Näiteks kuuseoksad. See on vajalik eelkõige varjutamiseks ereda kevadpäikese eest veebruaris ja märtsis kuni pinnase täieliku sulamiseni aprillis. Nimelt on paljudel igihaljastel ilutaimedel see mure, et kevadel, mil päike hakkab taime rohelisi osasid soojendama, avab taim õhulõhed, algab auramine, kuid külmunud pinnasest ei saa juured vett kätte ja taim võib lihtsalt ära kuivada.

Talihaljad, vahel ka pooligihaljad taimed on sellised, millel jääb talvituma suuremal või vähemal määral rohelisi lehti või lehestiku osasid. Mõõlad, helmikpöörised, mõned aed-päevaliiliate sordid, metssalveid, paljud naistenõgesed jt. Selliste taimede puhul ei ole mõistlik rohelisi osasid sügisel ee-

maldada, sest taim vajab neid fotosünteesimiseks. On sageli maitse asi, kas surnud lehestiku osad eemaldada sügisel või kevadel. Kui on olnud probleeme taimetervise ja on suvel olnud rohkelt kahjustajaid, siis on mõistlik koristustöö teostada sügisel, et kahjustajatel oleks ebamugavam talvituda. Sügisese hooldamise kasuks räägib ka ultramoodsa kahjustaja – hispaania teeteo ilmumine Eesti aedadesse. Sügisese rehitsemisega on hõlbus üles leida tigude munad ja need siis hävitada.

Siilkübarate õisikuarred võib jätta talveks lõikamata põhjusel, et meil talvituvad metsalinnud tarvitavad siilkübarate seemneid meeleldi toiduks. Selline teguviis aitab hoida aias mitmekesisust ja elurikkust.

Flokside puhul on jahukaste sageli nende tavaline saatja. Tegemist on eoste abil leviva seenhaigusega, mis kahjustab taimede välimust, kuid niiväga eluohtlik ei ole. Kes on oma aiafloksidel täheldanud jahukastet, siis tuleks lõigata pealsed maha kohe, kui lehestik on kolletunud. Puhastada pudisenud lehtedest kogu pinnas ja rämpis oleks tore põletada näiteks välikammas.

Valimisjaoskonda viib tasuta buss

Valimisjaoskonda, mille hääletamisruum asub Lõunakeskuses, on võimalik sõita tasuta bussiga Ilmatsalust, Haagelt, Rahingelt ja Märjalt.

13. oktoobrist kuni 18. oktoobrini sõitva bussi esimene väljumine Ilmatsalust on kell 12 ja viimane kell 19.

Buss väljub:

- Ilmatsalu kooli bussipeatusest täistundidel
- Haage bussipeatusest 10 minutit peale täistundi
- Märjalt Õssu bussipeatusest veerandtundidel

Buss Lõunakeskuse valimisjaoskonnast tagasisõiduks Ilmatsallu väljub pooltundidel ajavahemikul 12:30– 19:30.

Rahingelt on võimalik valimisjaoskonda sõita bussiga ajavahemikul 12:45– 18:45.

Buss peatub Kõpla tee ja Ilmatsalu tee ristmiku lähistel Kõpla teel kolmveerandtundidel ning sõidab Lõunakeskusesse Ilmatsalu kaudu.

19. oktoobril on tasuta bussil esimene väljumine Ilmatsalust kell 9 ja viimane kell 19.

Buss väljub:

- Ilmatsalu kooli bussipeatusest täistundidel
- Haage bussipeatusest 10 minutit peale täistundi
- Märjalt Õssu bussipeatusest veerandtundidel

Buss Lõunakeskusest tagasisõiduks koju väljub pooltundidel ajavahemikul 9:30–19:30.

Rahingelt on võimalik valimisjaoskonda sõita bussiga ajavahemikul 9:45–18:45. Buss peatub Kõpla tee ja Ilmatsalu tee ristmiku lähistel Kõpla teel kolmveerandtundidel ning sõidab Lõunakeskusesse Ilmatsalu kaudu.

Valimisjaoskonnast Haagele sõidab buss Lõunakeskusest Ilmatsalu kaudu.

Tartu Linnavalitsus

Rahinge Külakatel

sobib koolituste, koosolekute, sünnipäevade ja treeningute korraldamiseks.

- Majas on kaks ruumi ja köök.
- Saali seintel on treeninguteks sobilikud peeglid.
- Köögis on küllastajate kasutada külmik, pliit praehjuga, mikrolaineahi ja nõudepesumasin. Laua katmiseks olemas nõud ja serveerimistarvikud.
- Koosolekute läbiviimiseks on dataprojektor ja pabertahvel.
- Mõnusaks ajaveetmiseks tenniselaud, lauajalgpall jm. lauamängud.
- Planeerides kuni 30-le inimesele, jätkub ruumi ka tantsimiseks ja liikumistegevusteks
- Majas on WiFi.

Enda sündmuse broneeringu saad teha tel. 5646 2692 või e-mail rahingekylaselts@gmail.com

Kohtumiseni külakatlal
Rahinge külaselts

Kogutakse arvamusi turismi kohta

Lõuna-Eesti Turismiklaster kutsub Tartu ja Lõuna-Eesti elanikke kaasa rääkima kodupiirkonna turismi tuleviku kujundamises. Kõik Tartu ja Lõuna-Eesti elanikud saavad kuni 26. oktoobrini osaleda küsitluses, mis uurib nende suhtumist turismi ja turismiarendusse oma kodukohas.

Küsitlusele saab vastata [siin](#). Küsitlusele vastamine on anonüümne ja võtab aega umbes 15 minutit.

„Soovime teada saada, kuidas elanikud näevad turismi mõju oma igapäevaelule ning mida nad ootavad piirkonna arengult, k sõnas Lõuna-Eesti Turismiklastri juht Kanni Kallastu.

Küsitlus viiakse läbi kahes etapis. Sügisene uuring kestab tänavu 16. septembrist kuni 26. oktoobrini ning talvine uuring 15. jaanuarist kuni 28. veebruarini 2026. Uuringut aitab läbi viia Tartu Ülikooli Pärnu kolledž.

Kõigi osalejate vahel, kes soovivad jätta oma kontaktandmed, loositakse välja auhindu, mille on välja pannud piirkonna turismi- ja kultuuriettevõtted.